

migraceonline.cz
o migraci ve střední a východní Evropě

září 2010

Zpráva z veřejné debaty „Španělské zkušenosti s regularizací migrantů – inspirace pro Česko?“

Marie Jelínková

Abstrakt:

V pátek 10. září 2010 se v knihovně Multikulturálního centra Praha uskutečnila debata, jejímž cílem bylo seznámit českou veřejnost se situací v oblasti migrace ve Španělsku. Debata probíhala za účasti zástupců španělské organizace SOS Racismo – Mugak, která je partnerem MKC Praha, Organizace pro pomoc uprchlíkům a Sdružení pro integraci a migraci v projektu Regularizace jako jeden z nástrojů v boji proti nelegální migraci. Stěžejním tématem byla situace migrantů bez oprávnění k pobytu a pobytové amnestie (regularizace) přistěhovalců.

***

Zápis z debaty

Dne 10. září 2010 se u příležitosti návštěvy zástupců španělské organizace SOS Racismo – Mugak v Praze uskutečnila v knihovně Multikulturálního centra Praha veřejná debata na téma „Španělské zkušenosti s regularizací migrantů – inspirace pro Česko?“. Debatou prováděla koordinátorka projektu Pavla Burdová Hradečná z organizace Sdružení pro integraci a migraci; hlavními hosty debaty byli Anaitze Agirre a Mikel Mazkianan z organizace SOS Racismo - Mugak a Pavla Rozumková z Organizace pro pomoc uprchlíkům.

Na začátku debaty představila mediální specialistka Anaitze Agirre organizaci SOS Racismo Mugak. Tato organizace je jednou z jedenácti organizací SOS Racismo, které ve Španělsku každoročně vydávají velmi rozsáhlou kritickou zprávu o stavu země v oblasti rasismu a xenofobie. Tato zpráva obsahuje podrobný popis kauz, ke kterým došlo, obsahuje nejrozsáhlejší statistiky, je v ní provedena mediální analýza článků a vystoupení k tématu rasismu a xenofobie atp. SOS Racismo Mugak se dále ve své činnosti především zaměřuje na poskytování právního poradenství migrantům, výzkum v oblasti migrace, práci s nezletilými bez doprovodu, monitoring médií, organizování konferencí a aktivní vystupování v médiích, sledování a analýzu tisku zejména v oblasti migrace, aktivistickou práci a podobné. V poslední době se organizace rovněž věnuje tématu integrace a sportu. SOS Racismo Mugak také vede unikátní projekt databáze migrantů a lidí, kteří se věnují otázkám migrace, který je otevřen zejména novinářům, když potřebují slyšet názor migranta nebo nějakého odborníka na otázky migrace (více viz stránky projektu <http://ad.mugak.eu/>). Na závěr své prezentace

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

seznámila Anaitze Agirre posluchače s videoklipem, který organizace v nedávné době vytvořila. Na první pohled klip připomíná běžnou reklamu, jeho protagonisty však jsou výhradně nezletilí migranti bez doprovodu, kteří přišli do Španělska. Hlavním cílem tohoto videoklipu je především upozorňovat na to, že cizinci žijící mezi námi sice možná odlišně vypadají, ale jsou nám v mnohém podobní a chtějí žít normální život stejně jako majoritní společnost. Videoklip je možno shlédnout [zde](#).

V další části se advokát a blízký spolupracovník SOS Racismo Mugak Mikel Mazkianan věnoval vývoji migrační politiky ve Španělsku a představil tři paradoxy spojené s neregulární migrací. Za první paradox označil situaci, kdy má člověk právo emigrovat ze země (viz článek 13.2 Deklarace lidských práv), ale již nemá právo imigrovat, tedy usadit se v jiných zemích. Mnohdy deklarované právo emigrovat je často nerealizovatelné, protože mnoho těch, kteří chtějí emigrovat, nikdy nemohou splnit podmínky, které jiné státy stanovují pro imigranty. Pokud se i tak v jiné zemi usadí, bývají namísto možné regularizace častěji repatriováni. V této části rovněž Mazkianan podrobně seznámil posluchače s trendem klesajícího počtu neregulárních migrantů ve Španělsku a španělským systémem vyhošťování cizinců.

Druhý paradox nazval Mikel Mazkianan „císařovy nové šaty“, tedy situací, kdy všichni o nefunkčnosti vědí, ale nikdo nefunkčnost systému nepojmenuje a nemění. Tuto podobnost vztáhl přednášející na nastavení (zejména) španělské migrační politiky. V oficiální rovině cizinecký zákon upravuje, kdo může do Španělska přijít a dlouhodobě zde pobývat a za jakých podmínek. V realitě je však tato migrační politika nefunkční a drtivá většina migrantů přichází do země na turistické vízum, překoná pět let překážek a problémů, a pak zažádá o regularizaci svého pobytu a o povolení k práci.

V třetím paradoxu se Mazkianan věnoval vztahu mezi neregulárním pobytem a integrací. Aby migranti mohli být regularizováni, bývá po nich požadován poměrně značný stupeň integrovanosti do společnosti. Integrovanost se však mohou migranti především tehdy, kdy v ní pobývají legálně. V této souvislosti byl vzpomenut článek 68 cizineckého zákona, který jako podmínku regularizace stanoví tzv. zprávu o integraci neregulárního migranta, kterou vydává příslušná obec. Informace, které přitom tato zpráva obsahuje, hrají velkou roli při udělení nebo neudělení povolení k pobytu. Mimo jiné se ve zprávě zohledňuje doba pobytu, přístup k ubytování, rodinné vazby ve Španělsku, snaha o integraci skrze účast v sociálních, pracovních a kulturních programech. Mazkianan na celou situaci aplikoval podobnosti, kdy se mají studenti naučit na zkoušku, ale je jim odepřen přístup k učebnicím.

V závěru přednášky se Mikel Mazkianan věnoval regularizačním procesům ve Španělsku. Především seznámil posluchače s hlavními regularizačními procesy, které jsou shrnuty v následujícím přehledu:

---

¹ Mikel Mazkianan působil dlouhou dobu také jako právník baskické vlády pro oblast migrace.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Rok	Pracovní název procesu regularizace	Počet regularizovaných osob
1986	První cizinecký zákon	43.815
1991	Integrační plán	135.933
1996	Nový předpis	25.128
2000	Nový zákon	272.482
2001	Revize a	351.269
2005	Normalizace	691.655

Podrobnostem regularizačních procesů se příliš nevěnoval (k tomuto tématu viz jeho článek [Mimořádné regularizace migrantů ve Španělsku](#)), shrnul však, že všechny měly omezené trvání, požadavek doby pobytu v určitém období, podmínku nabídky práce a souvisely se změnami v migrační politice.

Své vystoupení ukončil Mazkieran tím, že snahy organizací, které se zasazují za práva migrantů, by měly jít směrem k podpoře regularizačních procesů, které nehodnotí výlučně jako pozitivní či negativní, ale jsou podle jeho názoru jedním ze způsobů, jak usměrňovat migrační politiku.

Po vystoupení těchto řečníků se rozvinula živá debata. Účastníky debaty zajímaly podrobnosti o zmiňované zprávě (posudku) o integraci a Španělé vysvětlovali obsah zprávy podrobněji. Cizinec musí zejména prokázat, že se v zemi zdržuje nejméně tři roky, což pro mnoho cizinců bývá velmi obtížné, dále předkládá potvrzení o absolvování jazykového kurzu. Velkou roli hrají i vazby na jeho legálně pobývajících příbuzné ve Španělsku. Pro prokázání tříletého pobytu na území Španělska stačí (respektive je ideální) zápis do registru obyvatel na místně příslušném obecním úřadě. Tato registrace, při které nehrozí žádná represe, je pro migranty (i ty neregulérní) vysoce žádoucí. Zápis do registru stanoví zákon přímo jako povinnost i právo; pokud tak člověk neučiní, nečeká ho sice žádný postih, sám se však připravuje o mnohé výhody. V první řadě se jedná o přístup ke zdravotní péči; pokud migrant prokáže, že nemá majetek a dostatek peněz, získá zdravotní průkaz, který ho opravňuje k jakékoli zdravotní péči. Dále získává právo na přístup ke vzdělání; děti neregulérních migrantů mají na základě této registrace nárok na základní vzdělání v místě bydliště. Co se týče sociálních dávek, zejména sociální pomoci, liší se přístup k neregulérním migrantům v jednotlivých španělských provinciích. Zatímco například v Baskicku má neregulérní migrant nárok na dávky sociální pomoci, jinde ve Španělsku tomu tak není, tato odlišnost je dána odlišným výkladem zákona.

Co se týče povinnosti registrace, je obecní úřad povinen migranta bez oprávnění k pobytu do registru zapsat, to zákon stanovuje velmi jasně. V praxi ale některé obecní úřady neregulární migranty registrovat nechtějí, což migrantům bez oprávnění k pobytu způsobuje velké problémy. Můžeme tak mluvit o dalším paradoxu; na jednu stranu vyžadují úřady potvrzení o pobytu a za snad nejvhodnější považují registraci na obecním úřadě, na stranu druhou některé obecní úřady tyto registrace neregulárním migrantům vydávat odmítají. V uvolněné atmosféře debaty proto zazněl z publika návrh, že by se do španělského zákona měly dostat i postihy za příliš horlivé úředníky, kteří odmítají neregulární migranty do rejstříků zapsat.

Na závěr posluchače zajímalo téma detenčních center ve Španělsku. Dle Mazkian a je jejich počet proměnlivý a pohybuje se mezi desíti a dvanácti. Vzhledem k obsaženosti tohoto tématu doporučil posluchačům zprávu Evropského parlamentu na toto téma, která byla vypracována zhruba před dvěma lety. Španělská detenční centra se přitom podle této zprávy zařadila mezi ty horší ve srovnání s jinými členskými státy EU. Podle nejnovějších studií se tato situace mírně zlepšuje. Nicméně problémem zůstává přístup profesí pracujících s migranty do těchto center. Ten je odepřen všem² s výjimkou soudců, kterým vstup za účelem kontroly a šetření umožnila až nedávno přijatá novela zákona. Informace o tom, jaké podmínky v detenčních centrech panují, jsou proto velmi sporé. Podle navenek proniknutých informací jsou zdravotní a hygienické podmínky v těchto centrech obecně špatné. Maximální délka pobytu v nich byla nedávno prodloužena ze čtyřiceti dní na šedesát. Španělské nevládní organizace včetně SOS Racismo Mugak se proto snaží apelovat na vládu, aby měly do těchto center přístup. Detenční centra proto zůstávají jedním z témat, kterým se SOS Racismo Mugak intenzivně věnuje a kde je čeká ještě hodně práce.

Článek vznikl v rámci projektu Regularizace jako jeden z nástrojů v boji proti nelegální migraci, který je financovaný z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

---

² Přirozeně s výjimkou zaměstnanců, jejich nadřízených a další relevantních osob.